

Die Haghe

November 2014
124e jaargang nr. 6
verschijnt 6 x per jaar

Beschermvrouwe H.K.H. Prinses Beatrix

LEDENBERICHT

Van de voorzitter

Het gaat goed met Die Haghe. We hadden een geanimeerde en goed bezochte Najaarsledenvergadering, waar de Die Haghe Prijs aan de jonge auteurs van twee prachtige boeken werd uitgereikt. We presenteren op 18 december het Jaarboek 2014 in Hotel des Indes. De voorbereidingen voor ons lustrum in 2015 zijn in volle gang. We hebben ledenaanwas. De excursies, rondleidingen en lezingen worden zeer goed bezocht, permanent overtekend zelfs. En tenslotte zijn we in een vergevorderd stadium om de samenwerking met andere geschiedkundige verenigingen en stichtingen in onze stad tot concrete resultaten te brengen.

In september nam Paul de Kieft (rechts) afscheid als secretaris

Als uw voorzitter met zo'n optimistische noot begint, wil dat niet zeggen dat hij geen zorgen heeft. Dat begint natuurlijk altijd met de financiering. Voor ons lustrum hebben we gelukkig al een aantal sponsors weten te vinden, maar er zit nog wel een gapend gat tussen inkomsten en geplande uitgaven. Verder is er nog steeds dringende behoefte aan meer leden – vooral jongere – niet alleen vanwege de inkomsten, maar vooral ook vanwege het feit dat al bijna 125 jaar het hoofddoel van onze vereniging is zoveel mogelijk inwoners van Den Haag inzicht te geven in de geschiedenis van de stad en de betekenis daarvan. Ons lustrumthema over standbeelden en monumenten in de Haagse openbare ruimte sluit daar mooi op aan. Moge onze vereniging deze taak nog heel lang vervullen.

Florus Wijsenbeek

AGENDA

16 en 18 november
Rondleidingen in het onlangs heropende Maurits-huis

30 november
Vredesconcert 'The Armed Man' in het Spuitheater met borrel na afloop in Pavlov

22 december
Rondleiding langs schuttersstukken en magistraatsportretten in het Haags Historisch Museum

25 januari 2015
Rondleiding Rothko tentoonstelling in het Gemeentemuseum

PostNL
Port Betaald

Diverse oproepen

Steun de lustrumactiviteiten

U kunt het 125-jarig bestaan van Die Haghe financieel ondersteunen door 125 euro te storten op giro NL49 INGB 0000 0717 91 t.n.v. Geschiedkundige Vereniging Die Haghe onder vermelding van 125 jaar Die Haghe. Als tegenprestatie zal uw naam in het jubileumboek worden vermeld en kunt u het lustrumsymposium, met diverse prominente sprekers, gratis bijwonen.

Graag uw e-mail adres

In het julinumnummer van het Ledenbericht werd al melding gemaakt van een 'Nieuwsbrief' die tussendoor per e-mail aan de leden zal worden gestuurd. Als u ons uw e-mail adres nog niet heeft gestuurd, het vriendelijke verzoek om dit nu te doen aan: ebdevries@xs4all.nl.

Rondbrengen jaarboeken

Jaarlijks zijn veel Die Haghe leden zo vriendelijk en behulpzaam jaarboeken bij de leden aan huis te bezorgen. Nu enkele bezorgers hebben afgehaakt door verhuizing of anderszins zoeken wij enthousiastelingen die op zich willen nemen een aantal jaarboeken rond te brengen. Geef u zich zo snel mogelijk op bij ons bestuurslid Enno de Vries (ebdevries@xs4all.nl of Margrietstraat 9, 2555 PT Den Haag). Als dank krijgt u een uitnodiging voor de uitreiking van het Jaarboek en de receptie op 18 december in Hotel des Indes.

Activiteiten voor de leden

Bezoek Mauritshuis met rondleiding

Johannes Vermeer, Meisje met de parel

worden besteed aan de nieuwe vleugel, maar u krijgt ook interessante wetenswaardigheden te horen over de verbouwing en uitvoerige restauratie van het oude gebouw, zowel van de wanden, verlichting en plafonds, als van de schilderijen. Er zal een keuze gemaakt worden uit de hoogtepunten van de collectie, maar ook dieper worden ingegaan op de bijzondere positie en ontwikkeling van de Nederlandse schilderkunst in de Gouden Eeuw en de veranderende smaak in de loop van de tijd.

Zondag 16 november, aanvang 11.00 uur of

Dinsdag 18 november, aanvang 16.00 uur

Duur: ongeveer 1,5 uur

Locatie: Mauritshuis, Plein 29, verzamelen in de foyer bij de kassa

Kosten: 5 euro (entree museum voor eigen rekening, gratis met museumkaart)

'Hoera. De parel van het Mauritshuis is terug' en 'De buurjongens (*andere Haagse musea*) zijn blij dat het meisje weer thuis is. Mauritshuis gefeliciteerd', koppen artikelen in de Haagse bladen. Het is overduidelijk dat Den Haag enthousiast op de heropening van haar mooiste museum heeft gereageerd en de bezoekersaantallen zijn navenant. Nu de ergste drukte wat is verminderd, wil Die Haghe niet achterblijven en u een rondleiding aanbieden onder leiding van bestuurslid en kunsthistorica Ineke Goudsward.

Er zal uiteraard aandacht

Maximaal: 15 personen per groep (als er teveel aanmeldingen zijn kan er een derde groep worden ingepland)

Aanmelden: vanaf 7 november via:

aanmeldendiehaghe@hotmail.com of 06-22123039

Vredesconcert 'The Armed Man'

We hebben al verheugd kunnen constateren dat er diverse kaarten zijn verkocht na de vooraankondiging van dit concert in het vorige Ledenbericht, maar nu komt eigenlijk pas de definitieve bekendmaking en hopen we op nog veel meer geïnteresseerden.

'The Armed Man' werd door Karl Jenkins gecomponeerd ter gelegenheid van de Millennium Vieringen in Groot Brittannië. De première vond in 2000 plaats in de Royal Albert Hall in Londen en werd opgedragen aan de slachtoffers van de Kosovo crisis, die plaatsvond toen Jenkins aan zijn compositie werkte.

Het bijzondere van het muziekstuk is dat het is opgebouwd rond het Ordinarium van de Christelijke mis (Kyrie, Sanctus, Agnus Dei en Benedictus), maar aangevuld wordt met andere poëtische en muzikale bronnen. De teksten vormen een mengeling van verheerlijking van de oorlog, verdriet over de gevolgen ervan en hoop op de uiteindelijke duurzame vrede. Het stuk werd zo populair dat het over de gehele wereld is uitgevoerd en uitgroeide tot een statement tegen alle oorlogen, vandaar de subtitel 'Mass for peace' (Vredesconcert) en het logo van de vredesduif.

Naar aanleiding van de herdenkingen van de Eerste en Tweede Wereldoorlog besloot het Residentiekoor dit voorjaar met het Symfonieorkest Continuo

Rotterdam het muziekstuk te gaan uitvoeren. Niemand kon toen bevroeden dat ons land op moment van uitvoering weer bij een nieuwe oorlog betrokken zou zijn.

Datum: 30 november

Aanvang: 16.30 uur

Duur: 70 minuten

Locatie: Spuitheater, Spui 187

Kosten: (voor Die Haghe-leden 5 euro korting): 20 euro, over te maken op giro NL49 INGB 0000 0717 91, t.n.v. Geschiedkundige Vereniging Die Haghe

Aanmelden: tot uiterlijk 28 november via:

aanmeldendiehaghe@hotmail.com of 06-22123039

Borrel in Pavlov

Na afloop van het Vredesconcert hebben we vanaf 17.30 uur ruimte gereserveerd in Restaurant Pavlov, Spui 173, waar we met u het glas hopen te heffen op alles wat er te herdenken en te vieren valt, o.a. ons komende lustrumjaar. De drankjes zijn voor uw eigen rekening.

Bij de laatste ledenvergadering bleek dat er behoefte is om elkaar af en toe informeel te ontmoeten.

We hopen u daarom u in groten getale te kunnen verwelkomen, ook diegenen die niet in de gelegenheid waren het concert bij te wonen.

Rondleiding langs Haagse schuttersstukken en magistraatsportretten

In de Schutterszaal toont het Haags Historisch Museum de belangrijkste zeventiende-eeuwse schuttersstukken uit zijn collectie. De meeste van deze werken werden in de eerste helft van de zeventiende eeuw vervaardigd door de Haagse portretschilder Jan Antonisz. van Ravesteyn. De afgelopen jaren zijn drie van deze schilderijen gerestaureerd. Daarnaast valt in de Schutterszaal niet te ontkomen aan twee imposante magistraatsportretten. Deze groepsportretten van het Haagse stadsbestuur, eveneens van de hand van Van Ravesteyn, hingen lange tijd in het Oude Raadhuis en zijn na restauratie weer in hun oude glorie hersteld. Er zijn in totaal zes Haagse magistraatsportretten. Deze vormen een voor Nederland unieke reeks, want in tegenstelling tot het schuttersstuk is het magistraatsportret een zeldzaamheid. Waarom lieten Haagse stadsbestuurders zich in de zeventiende en achttiende eeuw zo vaak portretteren? Lex van Tilborg, assistent-conservator van het Haags Historisch Museum, zal u rondleiden in de Schutterszaal en onder meer ingaan op de ontstaansgeschiedenis van de schuttersstukken en de magistraatsportretten, de iconografische aspecten van deze schilderijen en de recente restauraties.

Datum: maandag 22 december
Aanvang: 11:00 uur en 15:00 uur
Locatie: Haags Historisch Museum
Kosten: 3 euro
Maximaal 20 personen per rondleiding
Aanmelden: vanaf 7 november via:
aanmeldendieaghe@hotmail.com of 06-22123039

De officieren van het Oranjevandel

Rondleiding Rothko expositie in Gemeentemuseum

Het Gemeentemuseum heeft nu een 5 sterren expositie weten te realiseren waar we u graag voor willen uitnodigen: een rondleiding door de overzichtstentoonstelling van de fascinerende, door Mondriaan geïnspireerde Mark Rothko. Als u van moderne kunst houdt, mag u dit niet missen. Als u

niét van moderne kunst houdt, mag u dit helemaal niet missen. Met een goede rondleiding zal een wereld voor u open gaan. De drijfveren en kunst van Rothko begrijpen, maakt ook andere moderne kunst beter toegankelijk en een effen rood vlak, hangend aan de muur, zal nooit meer hetzelfde voor u zijn.

Hoewel wij als historische vereniging eigenlijk buiten ons interessegebied treden, willen wij u deze rondleiding toch aanbieden, omdat het niet mogelijk is bij het Gemeentemuseum individueel voor een rondleiding in te schrijven.

Datum: zondag 25 januari 2015
Aanvang: 11.15 uur (houdt u rekening met langere wachttijden bij de kassa)
Locatie: Gemeentemuseum, Stadhouderslaan 41
Kosten: 5 euro (toegang voor eigen rekening, toeslag 3,50 euro op museumkaart)
Maximaal 20 personen (bij meer aanmeldingen kan er een tweede rondleiding plaatsvinden)
Aanmelden: vanaf vrijdag 7 november via: aanmeldendieaghe@hotmail.com of 06-22123039

Tentoonstelling

Rivalen aan het Haagse Hof

In deze tentoonstelling, die tot en met 15 maart 2015 te zien is in het Haags Historisch Museum, staan twee van de meest invloedrijke vrouwen van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in de zeventiende eeuw centraal: Elizabeth Stuart (1596-1662), dochter van de Engelse koning Jacobus I en echtgenote van de Duitse keurvorst Frederik V van de Palts, en Amalia van Solms (1602-1675), hofdame van Elizabeth Stuart en vanaf 1625 echtgenote van stadhouder Frederik Hendrik.

Frederik V had eind 1620 een verpletterende nederlaag geleden tegen de katholieke Duitse keizer en was met vrouw en hofhouding naar Den Haag gevlucht, waar zij hun intrek namen in het voormalige stadspaleis van Johan van Oldenbarnevelt aan de Kneuterdijk. Kort na hun aankomst kreeg Amalia van Solms een verhouding met Frederik Hendrik. Ze trouwden in 1625, hetzelfde jaar waarin Frederik Hendrik zijn halfbroer Maurits opvolgde als stadhouder.

M.J. van Mierevelt, Portret van Amalia van Solms (coll. Haags Historisch Museum)

Door haar huwelijk zag Amalia zich plotseling gepromoveerd tot *First Lady* van de Nederlandse Republiek. Amalia's nieuwe status zorgde voor toenemende rivaliteit tussen de twee vrouwen. De onderlinge wedijver speelde een belangrijke rol bij het ontstaan van een echte hofcultuur in Den Haag, vergelijkbaar met die van Europese vorstenhuizen. Beide vrouwen probeerden elkaar constant te overtroeven met opdrachten aan schilders, edelsmeden en andere kunstenaars, jachtpartijen, hofbals, maskerades en toneel.

Nieuwe publicatie

De Vogels, een flamboyante theaterfamilie

De onvermoeibare initiatiefneemster in 1996 en thans nog steeds voorzitter van het Louis Couperus Museum in de Javastraat, dr. Caroline A. de Westenholz, promoveerde in 2003 op een dissertatie over 'Albert Vogel, Voordrachtskunstenaar (1874-1933)'. De familie Vogel, waaraan zij als kind geparenteerd raakte door het huwelijk in 1960 van haar moeder Liesje van Hasselt met Albert Vogel jr., bleef haar boeien. Het prijzengeld, dat behoorde bij de haar in 2014 uitgereikte Victorine Heftingprijs 2013, stelde haar in staat een boek te maken over de gehele familie Vogel, een familie waarvan de oorsprong in Saksen en Silezië moet worden gezocht. Vier generaties Vogel traden in krijgsdienst. Zo ook J.A.K.H.W. Vogel (1837-1926), de vader van de voordrachtskunstenaar Albert Vogel, die het tot kolonel der infanterie bracht. Zijn zoon Albert volgde aanvankelijk het voorouderlijk voorbeeld, maar hij koos uiteindelijk voor de voordrachtskunst, een métier waarin hij weldra triomfen vierde, ook al was hij een autodidact. Vogel excelleerde in het voordragen van teksten van grootheden als Sophocles, Vondel, Racine, Byron, Rostand en Shakespeare. Ook met zijn (tweede) echtgenote Ellen Buwalda, die optrad onder de naam Ellen Vareno (1890-1985), droeg Albert voor, waarbij echter Ellen zich vooral op het voordragen van Nederlandse poëzie en het werk van Louis Couperus toelegde. In hun woning aan de Statenlaan was het een van de toermalige Haagse artistieke werelden. In 1933 werd Albert bij KB toegestaan de naam 'Anthing' aan zijn achternaam toe te voegen. Aan die bloeiende periode, door de auteur met verve beschreven vaak op basis van in de familie de ronde doende verhalen, en in de context van die tijd – het Interbellum – geplaatst, kwam een abrupt einde door het plotselinge overlijden van Albert sr. in 1933. Zijn vrouw en zijn drie nog jonge kinderen stelde dat voor grote financiële problemen. De Vogelkinderen zaten evenwel niet bij de pakken neer. Dochter Pauline (1919-1997), die zich Tanja noemde, ontwikkelde zich tot een succesvolle balletdanseres. Van 1955 tot 1974 leidde zij in Wassenaar de Ballet-Studio Tanja Anthing Vogel. Albert jr. (1924-1982) trad in de voetsporen van zijn vader als voordrachtskunstenaar, zij het dat hij zich vooral richtte op het voordragen van werk van Louis Couperus. Met zijn programma 'Van en over Louis Couperus' had hij jarenlang veel succes. Dochter Ellen (1922) ging naar de Toneelschool in Amsterdam. Van 1950 tot 1971 was zij verbonden aan de Nederlandse Comedie aldaar. Zij wordt

thans beschouwd als de grande dame van het Nederlandse toneel.

De auteur geeft van de levensloop van alle drie de Vogelkinderen een liefdevol en boeiend portret. Tal van interessante details – wat richtte de Actie Tomaat in het leven van Ellen als beroemde actrice aan? Wie kwamen er allemaal logeren in het Vogelhuis 'Kalamalka' op Majorca? – maken dit met flair en goed geschreven boek een genot om te lezen. In de galerie Ornis (Grieks voor Vogel), die Albert jarenlang in de Javastraat runde, is, zoals ik wel bekend mag veronderstellen, nu al 18 jaar het Louis Couperus Museum gevestigd.

Caroline de Westenholz, *De Vogels; een flamboyante theaterfamilie*, Uitgeverij Lias 2014, 286 pp., geïll. met zwart-wit foto's, ISBN 978 90 8803 049 9, prijs 24.95 euro. Dit boek is in ieder geval verkrijgbaar in het Louis Couperus Museum, Javastraat 17, geopend van woensdag tot en met zondag van 12.00 tot 17.00 uur.

Gijs van Herwaarden

Nog een oproep

Vrijwilligers Louis Couperus Museum

Het Louis Couperus Museum (Javastraat 17) heeft dringend behoefte aan nieuwe vrijwilligers. Het gaat voornamelijk om het ontvangen van bezoekers en het helpen bij ontvangsten. Enige affiniteit met of belangstelling voor de grote schrijver Louis Couperus is gewenst, maar diepgaande kennis van zijn werk is niet noodzakelijk. De gewenste inzet is twee à drie middagen per maand.

Wanneer u belangstelling heeft om vrijwilliger van het museum te worden, neemt u dan contact op met de museummanager Jeannette van Bennekom, telefonisch: 06 410 38 588 of per e-mail: info@louiscouperusmuseum.nl

Nieuwe leden

Mevrouw M. Bos, de heer drs. R.A. van der Haas, mevrouw P.C. van der Heiden, de heer Y. de Jager, de heer J. Klop, de heer N.P. Lamb, mevrouw E.J.F. Lenders-Verschuren, mevrouw E. de Mooij-Rubtsova en de heer H. Rijpstra, de heer O. Sinke, de heer I.C.M. Wubben en de heer dr. P van Velzen

Het bestuur van Die Haghe is als volgt samengesteld:

Voorzitter
drs. F.A. Wijsenbeek

Secretaris
mw. drs. W. Goudswaard
tel: 070-3602894

Penningmeester
ir. E.B. de Vries

Leden
mw. Ph.A.M. Swenker
drs. L.A.F.H. van Tilborg
mw. drs. J.M. de Vries

Secretariaat
Valkenboslaan 5
2563 CD Den Haag
e-mail: inekegoudswaard@gmail.com

Financiën
Storting op giro 71791
(IBAN:
NL49 INGB 0000 0717 91)
t.n.v. *Geschiedkundige Vereniging Die Haghe*

Info ledenadministratie en opgave nieuwe leden
ir. E.B. de Vries
Margrietstraat 9
2555 PT Den Haag
ebdevries@xs4all.nl

Redactieadres Ledenbericht
Balistraat 32
2585 XT Den Haag
e-mail: michiieldvmast@gmail.com

Redacteur Ledenbericht
drs. W.M. van der Mast

Website Die Haghe:
www.haagsegeschiedenis.nl

Jaarboek Die Haghe
Voor aanwijzingen auteurs en inzenden van kopij:
V.L.C. Kersing, Dienst Stadsbeheer Afdeling Archeologie, Postbus 12651, 2500 DP Den Haag, tel. 070-3536633, e-mail victor.kersing@denhaag.nl

Contributie/Opzegging
Bij opzegging van het lidmaatschap in de loop van het verenigingsjaar blijft de contributie voor dat jaar verschuldigd. Zie Statuten op website Die Haghe.